

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

5. SINIF

ÇEVREMİZDE DİNİN İZLERİ

Edebiyatımızda Dinin İzleri

NELER ÖĞRENECEĞİZ ?

- Edebiyat Nedir ?
- Edebiyatımızda Dinin İzleri Nelerdir?

Sizce günlük konuşmalarımızda çoğunlukla hangi dinî ifadeler kullanılmaktadır?

EDEBİYATIMIZDA DİNİN İZLERİ

Edebiyat; insanların duygu ve düşüncelerini dil aracılığıyla kelimelere ve yazıya dökerek aktardığı bir sanat dalıdır. Her toplum gibi Türk milletinin de kendine özgü bir edebiyat anlayışı vardır.

- Din insanların duygu, düşünce dünyalarını ve dillerini etkiler.
- Böylece o toplumu anlatan edebi eserler ortaya çıkar.
- Bunun yansımalarını kimi zaman bir türkünün sözlerinde, kimi zaman bir şiirde, kimi zamanda günlük konuşma dilimizde görebiliriz.

- Dinimizin etkisiyle dilimize girmiş bir çok kelime, deyim ve atasözü bulunur.
- Cennet, cehennem, ezan, dua, zikir, namaz, günah, sevap gibi kelimeler günlük konuşmalarımızda sıkça kullandığımız dinî kelimelerdir.
- Günlük konuşmalarımızı yaparken kullandığımız deyim ve atasözlerimizde de bu dinî ifadeler yer almaktadır.

- Günlük konuşma dilimizin yanında edebiyatımızda da dinin yansımaları kolaylıkla görülebilir.
- Edebiyat; insanların duygu ve düşüncelerini dil aracılığıyla işlemesi ve eserler ortaya koymasudur.
- Her toplumun kendine özgü bir edebiyatı vardır. Toplumlar, edebi eserlerini nesilden nesile aktarırlar.

- Türk toplumunda din, başta içerik olmak üzere bir çok yönden edebiyatı etkilemiştir.
- Türkler, Müslüman olduktan sonra İslam'ın hayata bakışını yansıtan pek çok edebi eser vermişlerdir.

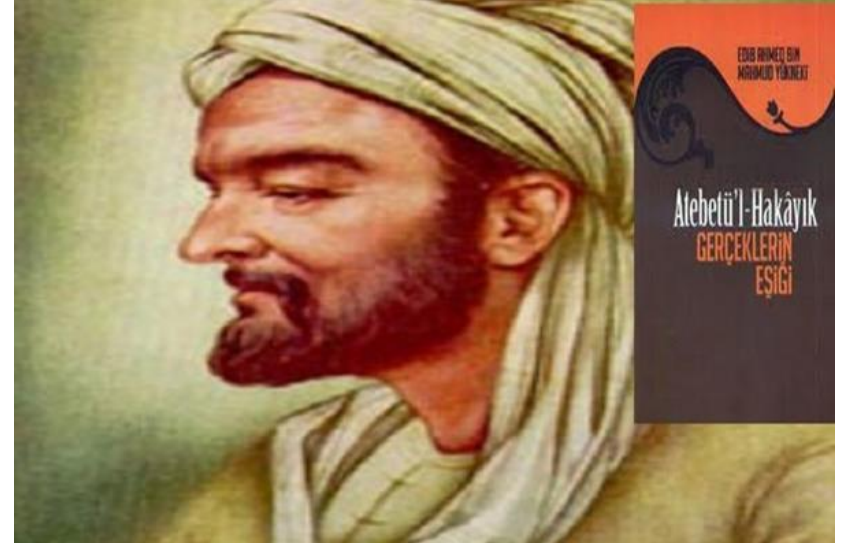
Türklerin Anadolu'ya Gelmeden Önce Edebiyatındaki Dinin İzlerine baktığımız zaman;

- Dinin izlerini gördüğümüz ilk eserlerin başında Yusuf Has Hacib tarafından şiir tarzında yazılan “**Kutadgu Bilig**” adlı eser olduğu görülmüştür.

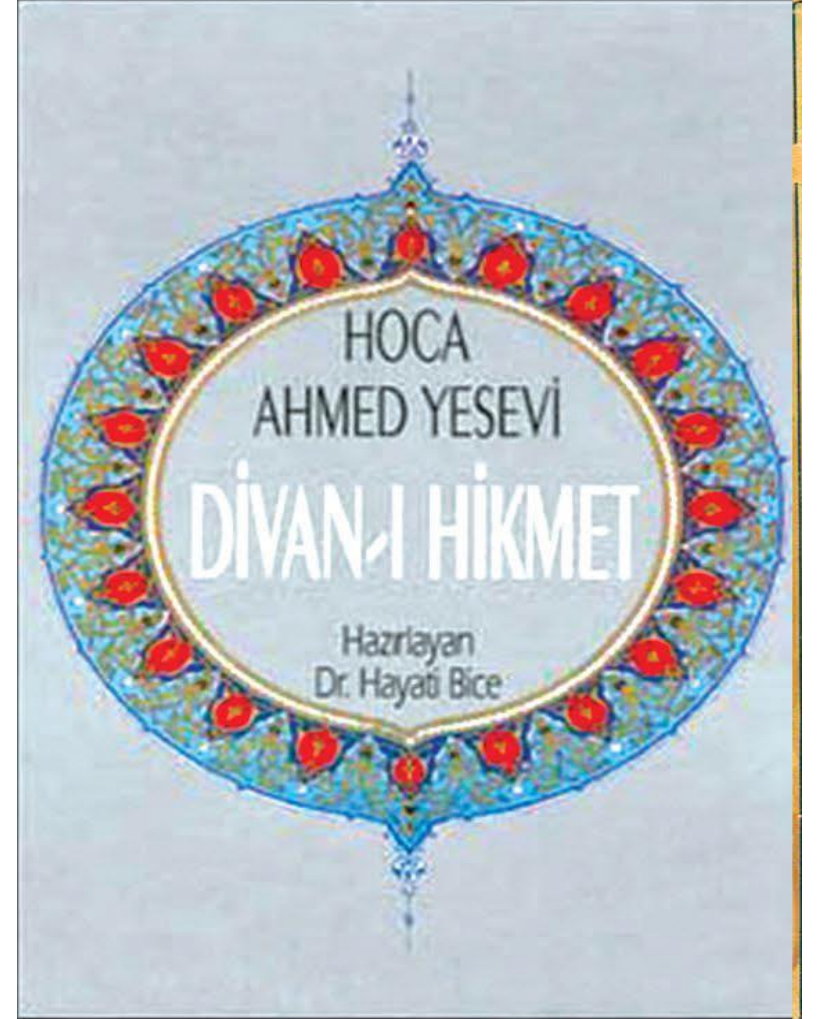
Kutadgu Bilig

- Kaşgarlı Mahmud ise din ve dil konusunu birlikte ele alan “**Divânü Lügâti’t-Türk**” adında bir eser yazmıştır.
- Edib Ahmed Yüknekî’nin kaleme aldığı “**Atabetü’l-Hakâyık**” adlı eserde de İslam dininin etkilerini açıkça görmekteyiz.

- Türkistanlı Hoca Ahmet Yesevi' nin "**Divan-ı Hikmet**" adlı eseri, Türklerin İslam'ı anlamasında ve onu hayata geçirmesinde önemli bir rol oynamıştır.

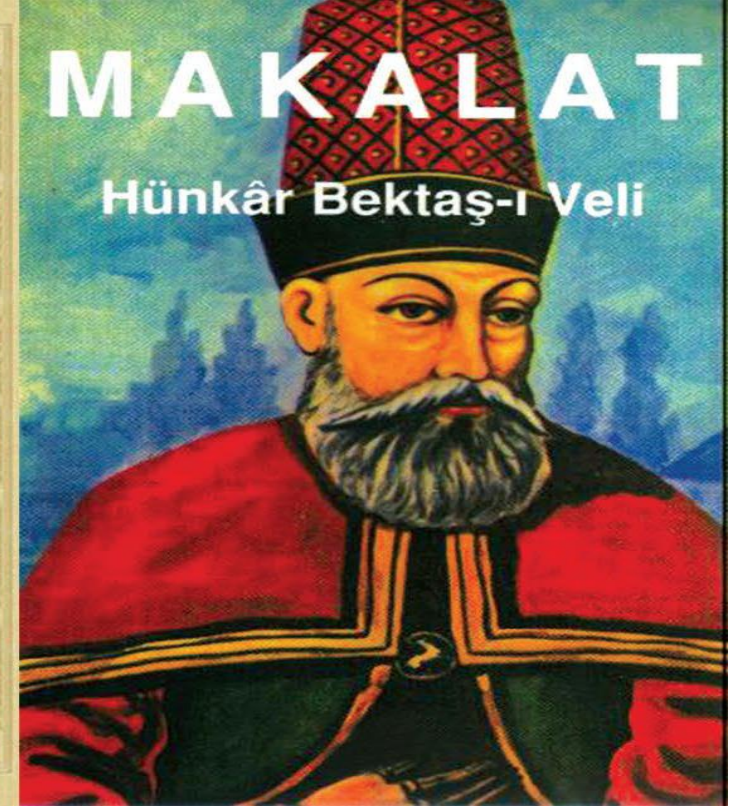
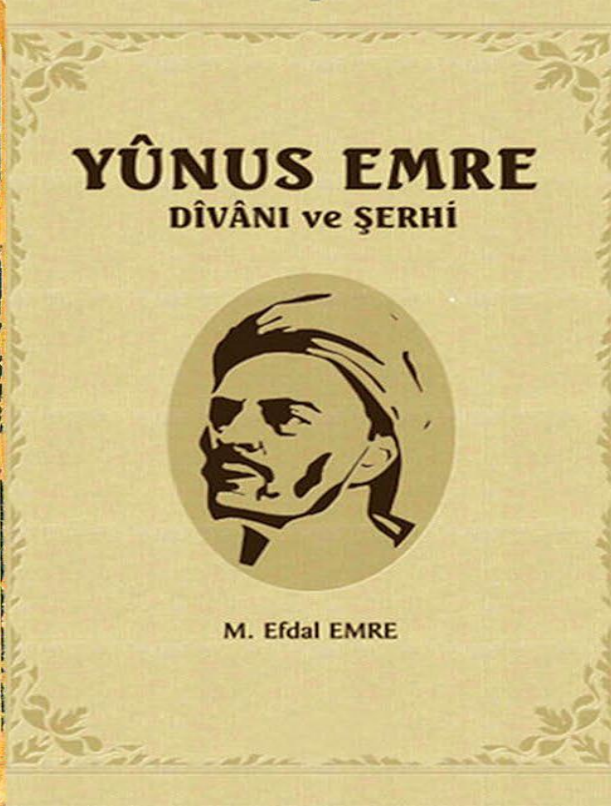
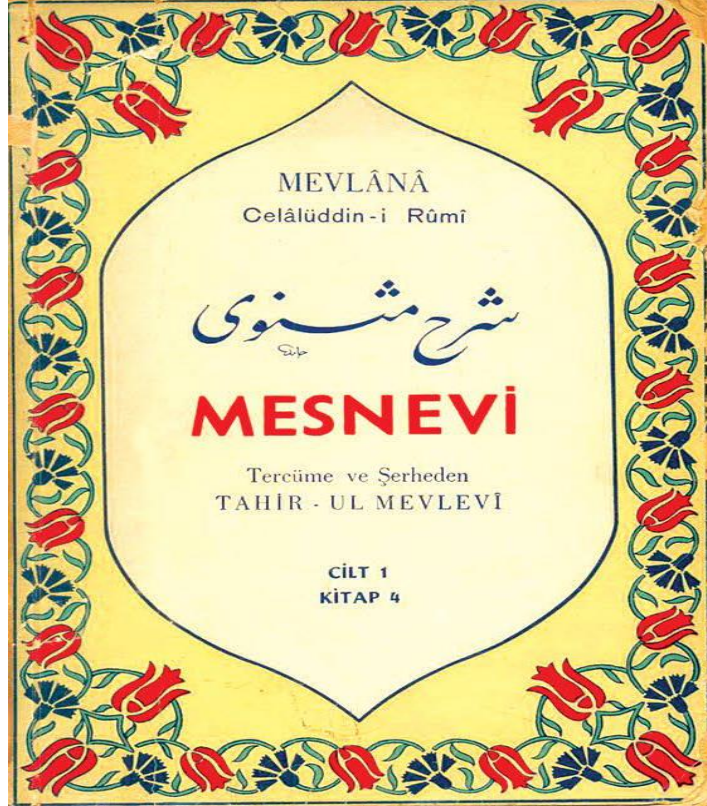
Anadolu Türk Edebiyatında Dinin İzlerine baktığımızda ise,

- Tamamen dinî içerikli bir edebiyat türünün geliştiğini ve **tasavvuf edebiyatı** olarak adlandırıldığını görmekteyiz.
- Ahmet Yesevî, Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bektaşî Veli bu edebiyat türünün öncülerindedir.

Mevlana Celaleddin Rumi'nin **Mesnevi** adlı eseri, Yunus Emre'nin şiirlerinin bulunduğu **Divan'ı** ve Süleyman Çelebi'nin **Mevlid'i** edebiyatımızda dinin izlerini taşıyan en önemli eserlerdendir.

Edebiyatımızda dinin etkisiyle oluşan edebi eserlerin başında Yüce Allah'ın varlığı ve birliğin konu edildiği **tevhidler** gelir.

TEVHİD

Ne mutlu o göze ki

Allah sevgisiyle ağlar

O hümayun gönlüne ki, Allah

aşkıyla yanar

Beşerin asli gıdası Allah'ın nurudur

Hayvani gıda ona layık değildir

(İbrahim Şahidi, Gülşen-i Tevhid, s. 35,

s. 97.)

Allah' a yalvarıp yakarma ve
dua etmeyi içeren
münacaatlar
da edebiyatımızda dinin izlerini
göstermektedir.

SULTAN

Seçkin bir kimse değilim
İsmimin baş harfleri acz tutuyor
Bağışlamamı dilerim
Sana zorsa bırak yanayım
Kolaysa esirgeme
Hayat bir boş rüyaymış
Geçen ibadetler özürlü
Eski günahlar dipdiri
Seçkin bir kimse değilim
İsmimin baş harflerinde kimliğim

Bağışlanmamı dilerim
Sana zorsa yanmaya razıyım
Kolaysa affı esirgeme
Hayat boş geçti
Geri kalan korkulu
Her adımım dolu olsa
İşe yaramaz katında
Biliyorum
Bağışlanmamı diliyorum

Abdullah Cahit Zarifoğlu

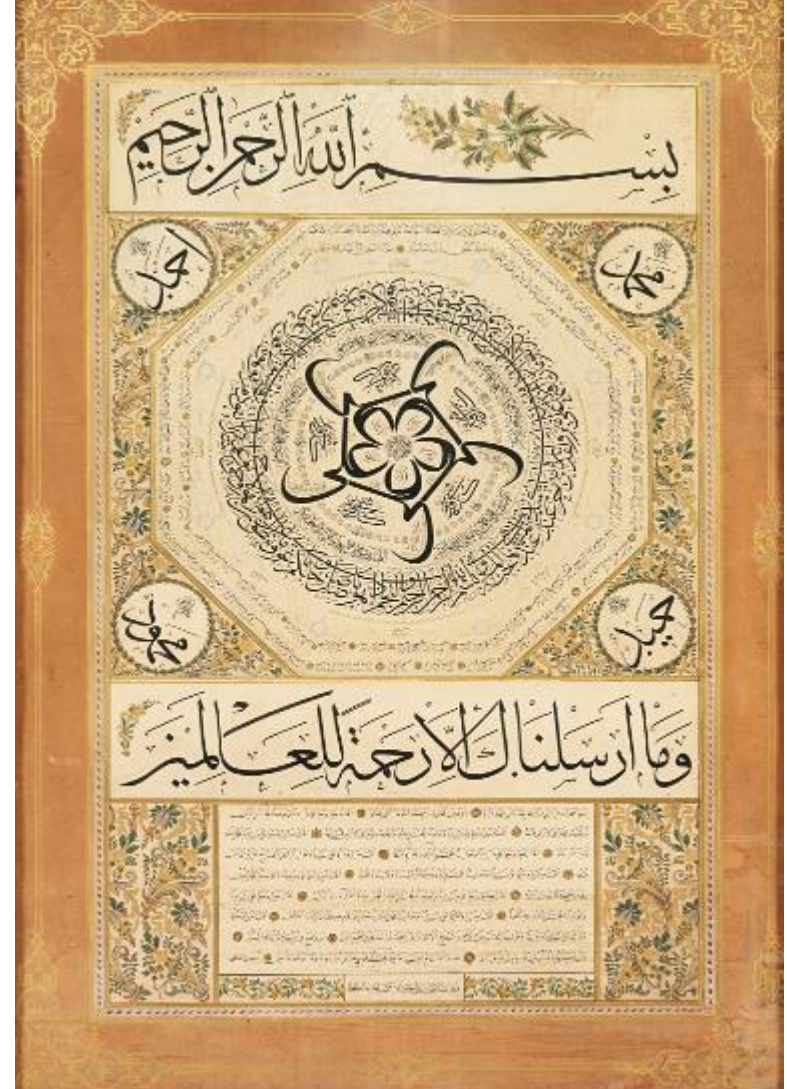
Peygamberimize duyulan
sevgi ve saygının şiirsel
olarak anlatıldığı eserler
ise **naat** olarak
adlandırılmaktadır.

NAAT

Şimdi seni ananlar,
Anıyor ağlar gibi...
Ey yetimler yetimi,
Ey garipler garibi;
Düşkünlerin kanadıydın
Yoksulların sahibi...
Nerde kaldın ey Resul,
Nerde kaldın ey Nebi!

(Arif Nihat Asya, Dualar ve Aminler, s.62-70.)

Kelime anlamı süs ve ziynet olan **hilye**; Hz. Peygamberin fiziksel özelliklerini, güzelliğini sade bir dille ve detaylandırarak anlatan eserlere denir.

**Günlük Hayatta Sık
Kullandığımız Dini
İfadeler Nelerdir?**

İşe Başlamadan Önce
↓
İNŞALLAH

İşe Başlarken
↓
BİSMİLLAH

Şaşırırsak
↓
SÜBHANALLAH

Kendimize Güvenirsek
↓
EVELALLAH

Sonuna Kadar
Gitmek İstersek
↓
YA ALLAH

İşten Vazgeçerse >> EYVALLAH

Azmederse >> ALİMALLAH

**Canımızı Sıkarsa >>
FESÜPHANALLAH**

**İşe Coşkuyla Sarılınca >>
ALLAH, ALLAH**

İşi Başarıyla Bitirince

MAŞALLAH

Eğer İşi Başaramazsak

HAY ALLAH

İş Sonuçlanınca

ELHAMDÜLİLLAH

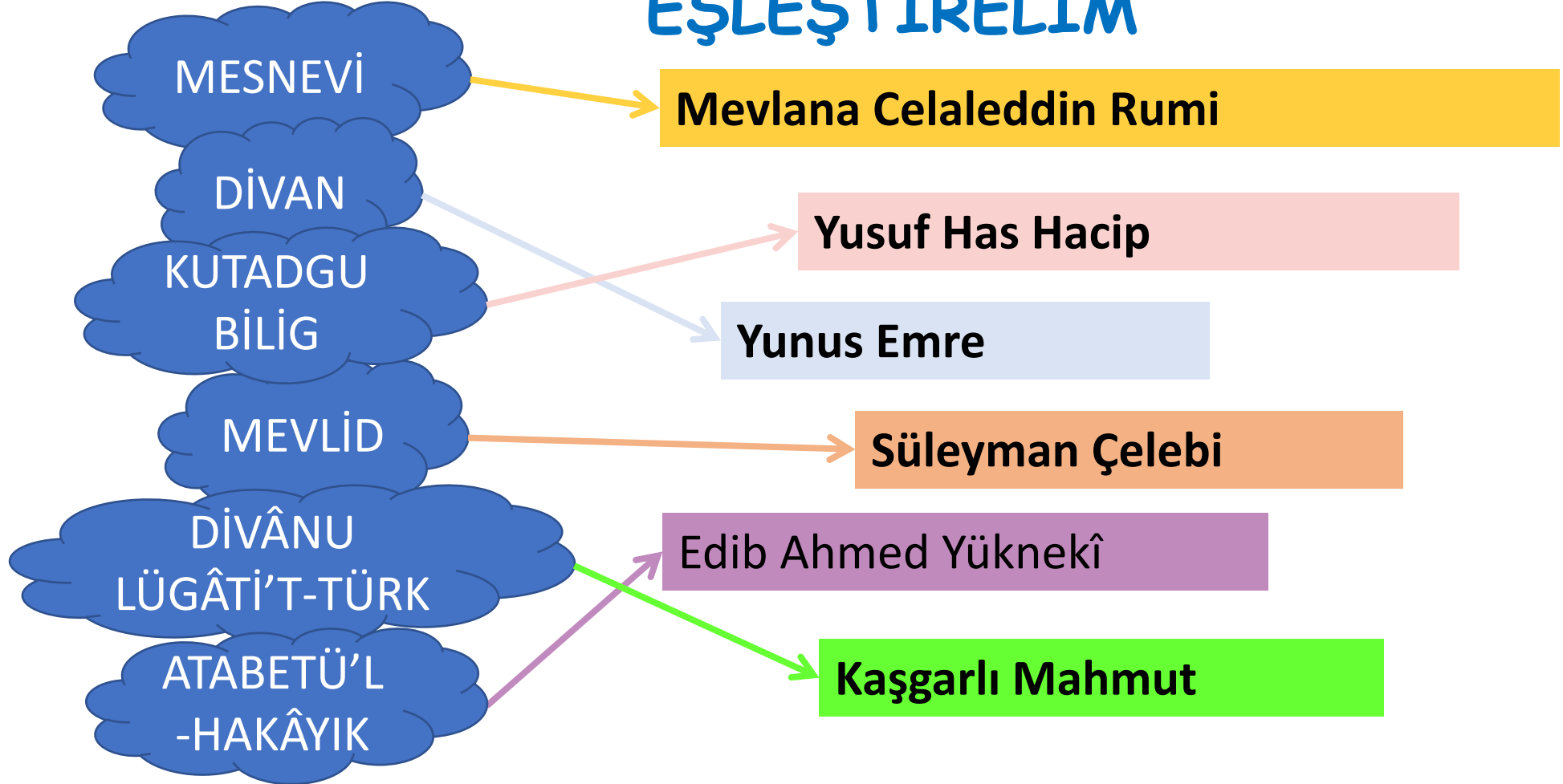
NELER ÖĞRENDİK ?

Edebiyatın tanımı.
Günlük Konuşmalarda
Dinin İzleri.

Anadolu Öncesi
Türk Edebiyatı
Kutadgu Bilig
Divânü Lügâti't-Türk
Atabetü'l-Hakâyık
Divan-ı Hikmet

Anadolu Türk Edebiyatı
(Tasavvuf Edebiyatı)
Münacat
Tevhit
Naat
Hilye

EŞLEŞTİRELİM

SÜBHANALLAH

İNŞALLAH

MAŞALLAH

BİSMİLLAH

EYVALLAH

ELHAMDÜLİLLAH

BİSMİLLAH

İşe Başlarken

İNŞALLAH

İşe Başlamadan
Önce

MAŞALLAH

İşi Başarıyla
Bitirince

EYVALLAH

İşten
Vazgeçerse

SÜBHANALLAH

Şaşırırsak

ELHAMDÜLİLLAH

İş
Sonuçlanınca

Hazırlayan
Rukiye BATUR